UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F. co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]: tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi. omnibusq[ue] euangelica documenta ...

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

Quare de[us] sit adora[n]d[us] [et] honora[n]d[us]. [sermo]. x.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70359

Visual Library

hõ de malo theſauro ꝓfert mala. Nota cõ
tra mulieres/q̄ dimiſſis locutionib⁊ de di
uinis/inſerũt ſe locutionib⁊ et verbis ocio
ſis/ꝛ de vanitatib⁊ mundi: et qḋ deterius
eſt/detrahũt alijs: adinſtar filioꝝ iſrael. q̇
nauſeantes mãna/deſiderabant allia ꝛ ce
pas egypti. Num. xj. ¶ Octauũ ſignum
eſt a manu: a qua ſunt largitiones. Vñ ſi
homo libẽter dat elemoſynas pauperibꝰ
ꝓpter deũ: ſignũ manifeſtũ eſt diuini amo
ris. Cañ. vlti. Si dederit homo oẽm ſub
ſtantiã domus ſue ꝓ dilectiõe: quaſi nihil
deſpiciet eaꝫ. Ecõtra vero dicif de auaris
j. Jo. iij. Qui habuerit ſubſtantiã mundi
huiꝰ/ꝛ viderit fratrẽ ſuũ neceſſitatẽ habe
re/ꝛ clauſerit viſcera ſua ab eo: quõ chari
tas dei manet in illo:

¶ Quare deus ſit adorãdus et honorandus. Sermo x.

Pater noſter.

Supra dictũ eſt ꝙ deus aman
dus eſt: ꝙ pater noſter eſt/ꝛ qꝛ
eſt pater/etiã honorandus eſt. Jõ ſequif
p̄dicare de dei honoratiõe ſiue adoratiõe:
quã multi chriſtiani nõ exhibent ipſi deo
ſicut debent. Et iõ ipſe cõquerif dicẽs per
Malachiã ꝓphetã. Filius honorat patrẽ
ꝛ ſeruus dñm ſuũ. Si ergo pater ego ſuꝫ:
vbi eſt honor meus: ꝛ ſi dñs ego ſum: vbi
eſt timor meus: dicit dñs exercituũ. Ma
lachie. j. Salutef virgo ꝛc̃. Circa hãc ma
teriã tres cõſideratiões occurrũt faciẽde.
Prima quare deꝰ ſit adorandus.
Scdã vtrũ ſolus deus ſit adorãdus:
Tertia qualiter ſeu quõ ſit adorãdus.
¶ Circa primũ notandũ ꝙ deꝰ multipli
ci rõne eſt adorandꝰ ꝛ honorandꝰ: ꝛ q̄muis
nõ valeat intellectꝰ noſter cõſiderare oẽs
rõnes quib⁊ deus ſit adorãdus cũ ſint in
finite: tñ ꝓ modulo paucitatꝭ nr̃e adduce
mus ſex rõnes ſm ꝙ ſex ſunt cauſe ꝓpter
quas debef alicui hoi reuerẽtia et honor.
Primo eſt ꝓpter potentiã excellentẽ.
Scdo ꝓpter ſcientiã eminentẽ.
Tertio ꝓpter ſanctitatẽ informantẽ.
Quarto ꝓpter dignitatẽ p̄fulgentẽ.
Quinto ꝓpter dignitatẽ ſublimantẽ.
Sexto ꝓpter vtilitatẽ ꝓuenientẽ.
¶ Prima ergo cauſa qua honor ſeu reue
rẽtia eſt alicui exhibẽda: eſt ꝓpter potẽtiã
excellentẽ. Hac ꝟ cauſa nos nõ ſolũ impe
ratores ꝛ reges/ſed etiã officiales honora
mus: ꝓpter hoc Petrus apl's/precepit ho
norari reges dicens. Deũ timete: regẽ ho
norificate. j. Pet. ij. Et apl's precipit ſerui
toribus vt dominos ſuos honorẽt/ dicẽs.
Quicunq̄ȝ ſunt ſub iugo ſerui: dominos
ſuos oi honore dignos arbitrenf. j. Tim.
vj. Nota omni honore/ſupple licito et ho
neſto: vt dicef infra ꝓprimo ſermone. Jteꝫ
omni honore. ſ. cordis/ nõ diſplicẽdo: oris
reuerẽter loq̄ndo/ꝛ operis humiliter ſer
uiendo. Hac ergo rõne deꝰ ſumme hono
randus eſt: quia eiꝰ potẽtia nullis limiti
bus anguſtaf/ſed infinita eſt. Sicut patꝫ
in opere creatiõis: per qḋ de nihilo oĩa
ꝓduxit. in quo tam magna poteſtas oſten
ditur/ꝙ phi antiqui illã nõ intellexerunt.
Ps̄. Jpſe dixit ꝛ facta ſunt. Et ꝓpter hoc
dicif omnipotẽs: a quo ois alia poteſtas
ſpiritualis ꝛ tẽporalis ꝓcedit tanq̄ȝ a fon
te infinito ois potẽtie. Quid em̄ ſunt im
peratores reges ꝛ mũdi principes/niſi offi
ciales dei: Auctoritas. Om̄is aĩa pote
ſtatibus ſublimioribꝰ ſubdita ſit. Non eſt
em̄ poteſtas niſi a deo: q̄ aũt ſũt/a deo ordi
nata ſunt: itaq̄ȝ qui reſiſtit poteſtati/ dei
ordinationi reſiſtit. Ro. xiij. ꝛ. xj. q. iij. qui
reſiſtit. Nota non eſt ptãs niſi a deo. Glo.
Aug. ſcꝫ iubente vel ſinẽte. xxiij. q. j. quid
culpatur. viij. q. j. audaciter. Jubẽte ſiqui
dem deo/eſt poteſtas iuſta: ſinẽte vero/ty
rannica. Vnde ait dñs Pilato. Nõ habe
res poteſtatẽ vllã in me/niſi tibi data eẽt
deſuper. Joã. xix. Et nota ꝙ ex diuina po
teſtate quaſi ex fonte quodã/prouenit du
plex poteſtas in nobis. ſ. ſpiritualis ꝛ tem
poralis. Et prima eſt melior q̄ȝ ſecũda: vt
habef in. c. ſolite. ꝟ ma. ꝛ obe. ꝛ vtraq̄ȝ fuit
in chriſto. Eſt ergo deꝰ omnipotẽs. Jdeo
Heſter. xiij. Domine deus omnipotens:
in ditione tua cuncta ſunt poſita: et nõ eſt
qui poſſit tue reſiſtere voluntati: tu feciſti
celũ ꝛ terrã ꝛ quicq̇d celi ambitu cõtinef:
dñs vniuerſoꝝ tu es. Nota cũcta. nõ ſic de
dominis tp̄alibus. Dic regi ꝙ faciat flare
vẽtos/pluere/mare quieſcere/ ꝛ terrã ger
minare/ignẽ frigeſcere ꝛc̃. Jõ cãtat eccl'ia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tua eſt potentia tuū regnū domine ꝛc. Hac rōne debemus quādo adoꝛam⁹ dominuꝫ flectere vtraqꝫ genua. ¶ Scḋa cā q̄ honoꝛ eſt alicui exhibendus: eſt ſcientia eminens. Hac rōne precipit de⁹ honoꝛari ſenem. Leuit. xix. Coꝛā cano capite cōſurge ꝛ honoꝛa ꝑſonā ſenis. Rationē huius aſſignat Job. dicens. In antiquis eſt ſapientia/ ꝛ in multo tp̄e prudētia Job. xij. Hac rōne ſūme honoꝛand⁹ ꝛ adoꝛandus eſt deus: q̄ eſt fons oīs ſcientie ꝛ ſapientie. Eccl. j. Fons ſapientie verbū dei in excelſis. vn̄ ſcientia noſtra reſpectu ſapiētie ꝛ ſcientie dei ſtultitia eſt. j. Coꝛ. iij. Sapientia hui⁹ mūdi ſtultitia eſt apud deum. Sicut em̄ noctua credidit habere bonos oclos: ſed nos reputam⁹ ip̄am cecam: ſic ꝛ nos apud deū: qꝛ vt ait p̄hs. ij. meth. Sicut ſe habet ocul⁹ noctue ad ſolem: ſic intellect⁹ noſter ad manifeſtiſſima nature. Jō Socrates ſapientiſſim⁹ p̄hoꝝ: qui vt ait Valerius: erat humane ſapientie q̄ſi quoddā terreſtre oꝛaculū/ iterrogatus de ſua ſcientia: rn̄dit. Vnū ſcio q̄ neſcio. Et p̄hs q̄ reputabāt ſe ſcire multa dicit ap̄ls Dicentes em̄ ſe eſſe ſapientes ſtulti facti ſunt. Ro. j. Diuina aūt ſapientia eſt infinita: omnia ſciens/ oīa ꝓſpiciens: quia oīa nuda ſunt/ ꝛ aperta ante oculus ei⁹ Heb. iiij. ps̄. Mirabilis facta eſt ſciētia tua ex me. ꝯfoꝛ. eſt: ꝛ no. po. ad eā. Moꝛalit̄ Nota qn̄ aliq̄d oculte facis: debes cogitare q̄ de⁹ te videt. Nota exemplū de illo ſctō patre/ q̄ hoc reſpectu cōuertit quādam meretricē ꝛc. Legit̄ in vitis patrum Unde. ꝟ. Cum q̄d turpe facis/ q̄d me ſpectāte ruberes. Cur ſpectāte deo nō magꝫ ipſe rubes. ¶ Tertio debet̄ honoꝛ alicui ꝓpter ſanctitatē infoꝛmantē. Sanctis em̄ debet̄ honoꝛ: multo rōnabilioꝛ q̄ꝫ aliis p̄dictis: Honoꝛ em̄ eſt reuerentia exhibita in teſtimoniū virtutꝫ: vt dt̄ p̄hs. Hac rōne ſūme debemus deū honoꝛare: q̄ eſt ſanctitas a qua oīs ſanctitas ꝓcedit. Vnd̄ Eſa. xl. Oēs gentes quaſi ſtilla ſcitule reputate ſunt: ſcꝫ in cōſpectu dei. ſicut em̄ ſcitula deſcendit in puteuꝫ ad hauriendū/ aquā ꝛ aſcendit ſtillando: ſic ch̄s deſcendit in puteum vteri virginalis: et in ſcitula humanitatꝫ hauſit aquā ſanctitatis: et de ea ſtillant gutte ſanctitatꝫ in homines Unde ꝛ quare Petrus ꝛ Paulus ꝛ alij ſancti fuerūt ſcti: quia vna gutta illi⁹ ſcitule ſtillauit in eos. Vn̄ Jo. j. De plenitudine eius oēs accepim⁹. Ipſe vero chꝛiſtus ſine menſura habuit aquaꝫ ſctitatis. Jo. iij. Non em̄ dat de⁹ ſpm̄ ad menſurā: ſcꝫ chꝛō: ſed aliis ad menſurā dat de⁹ ſpiritū: iuxta illud. Ro. xij. Vnicuiqꝫ de⁹ diuiſit menſurā fidei ꝛc. Si ḡ vni ſctō debetur honoꝛ: ꝓpter vnā guttā ſanctitatis: q̄nto magis ipſi deo/ q̄ eſt fons oīs ſctitatꝫ reſpectu etiā cuius null⁹ vere dicit̄ ſctūs: neqꝫ bon⁹. Vn̄ legit̄ Mar. x. Et Lu. xviij. q̄ cū q̄dam doctoꝛ diceret chꝛō. Magiſter bone q̄d faciē. vitā eternā poſſidebo: Rn̄dit ch̄s. Quid me dicis bonū: cuꝫ nemo bon⁹ ſit/ niſi ſol⁹ de⁹: dices tu: ꝛ ch̄s nōne erat de⁹: Dicendū q̄ ille doctoꝛ credebat ch̄m eſſe bonum hoiem ꝛ ſctm̄: ſed nō deū. Ideo ch̄s innuens/ q̄ null⁹ eſt ꝑfecte bonus/ ꝛ ꝑfecte ſanct⁹ dixit. Nemo bon⁹. ſ. ſimplicit̄ ꝛ eſſentialit̄/ niſi ſol⁹ de⁹ nam oēs ſancti ſunt boni participatiue. Jo. j. Pe. iiij. In oībꝫ honoꝛificet̄ deus ꝑ Jeſum chꝛiſtum dominū noſtrū: cui eſt gloꝛia ꝛ imperiū in ſecula ſeculoꝝ. Amen ¶ Quarto debet̄ honoꝛ: alicui ꝓpter dignitateꝫ prefulgentē: ſicut pape ꝛ aliis p̄latis eccleſie debet̄ honoꝛ: hac rōne q̄uis ſint mali. Vn̄ ꝛ dn̄s honoꝛauit ſacerdotes mittens ad eos lepꝛoſos. Matth. viij. et Luc. xvij. q̄uis ſciret illos eſſe ſacrilegos: vt not. Cyprian⁹. xciij. di. dn̄s noſter. Sic ꝛ Cōſtantin⁹ imperatoꝛ legit̄ dixiſſe. Si ꝓpꝛiis oclis vidiſſem ſacerdotē dei aut aliquem eoꝝ: qui monaſtico habitu amicti ſunt peccantē chlamydē meā explicarem ꝛ cooperireꝫ eum: ne ab aliquo videret̄: ſicut legit̄. xcvj. diſ. In ſcripturꝫ. Ad idē facit q̄ legit̄. xj. q. iij. ſacerdotibꝫ. Dic hiſtoꝛiam: que ibi legitur. Hac rōne ſūme debemus honoꝛare: ꝛ adoꝛare deū: a quo ꝓcedit oīs dignitas: ꝛ cui⁹ ſunt miniſtri: ꝛ diſpenſatoꝛes omnes illi qui in dignitate ſunt poſiti. j. Coꝝ. iiij. Sic nos exiſtimet homo: vt miniſtros chꝛiſti ꝛ diſpenſatoꝛes myſterioꝝ dei ꝛc. ¶ Quinto debet̄ honoꝛ alicui propter nobilitatē ſublimātem: ſicut filiis regum et aliis nobilibus Hac ratione maxime debetur honoꝛ ipſi deo: ſic dixit Agatha Quintiano. Sum

ma ingenuitas eſt qua chr̄i ſeruitus com/
probaꝛ: ꝓpter quod ꝛ eccleſia dicit. Deus
quez noſſe viuere/cui ſeruire regnare eſt.
Si ergo ex ſeruitio dei magna daꝛ nobi/
litas homini: quāta ꝛ quā infinita eſt no
bilitas in ipſo deo. Nota moraliꝛ ꝙ nobi/
liores hoies mūdi ſunt ſerui dei: qꝛ virtus
eſt que facit nobiles. Unde poeta. Oui/
diꝰ lib. j. de ponto. Non homines ſenſus
nec claruz nomen auoꝝ. Sed ꝓbitas cla/
ros ingenuoſqꝫ facit. Ratio eſt/quia no/
bilitas diciꝛ a notatione. Nihil autē facit
hoies notiores ꝛ manifeſtiores ꝙ̄ꝫ virtus
pſ̄. In memoria eterna erit iuſtus ꝛc̄. Itē
Sap. iiij. O quā pulchra eſt caſta gñatio
cū claritate/imortalis eſt eīm memoria il/
lius: qꝛ apud deū nota eſt/ꝛ apud hoies.
Exemplū de ſanctis q̇ ſunt in maiori no/
titia: ꝛ gloria quā oṁes imperatores mū
di ꝛ pape: quāuis iſti ſancti fuerint ī hac
vita humillime ꝯuerſationis: ſicut ptꝫ de
apl̄is qui fuerūt piſcatores ꝛ ꝺ alijs quā
plurimis ꝛc̄. ¶ Sexto debetur honor ali
cui ꝓpter vtilitatez ꝑuenientē. Iſta rōne
ſic honor medicis: qꝛ ſunt vtiles ꝛ neceſſa
rij. Eccl̄i. xxxviij. Honora medicuz ꝓpter
neceſſitatē creauit ꝛc̄. Iſta etiam ratōne
precipit deus: vt filij honorent parentes
ꝓpter vtilitatē quā ab eis habuerūt/ꝛ ex/
pectant habere. Ephe. vj. Honora patrē
tuū ꝛ matrē tuam: qꝺ eſt mandatū primū
in ꝓmiſſione: vt bñ ſit tibi/et ſis longeuꝰ
ſup terrā. Hac ratione ſūme debemꝰ ho/
norare ꝛ adorare deum: qꝛ ab ipſo vtilita/
tes maximas habemꝰ: qꝛ quicq̇d ſumus
quicq̇d erimus: quicq̇d habemus ab ipſo
habemus. In ipſo eīm viuimꝰ: mouemur
ꝛ ſumus. Actu. xvij. Ideo apl̄us. Quid
habes ꝙ non accipiſti. Si autez accepiſti
quid gloriaris/quaſi nō acceperis: j. Co/
rinth. iiij. Et ſi ꝑ vnum inſtans deus mo
ueret: a nobis manū ſuam oṁes in nihi/
lum redigeremur: ergo venite adoremus
ꝛ ꝓcedamus ante deum ploremus coram
dño q̇ fecit nos: qꝛ ipē ꝛ dñs deꝰ noſt̄ nos
aūt ꝓpl̄us eiꝰ ꝛ oues paſcue eiꝰ. pſ̄. xciiij.

¶ Utrum ſolus deus ſit adorā dus. Sermo xj.

Pater noſter.
Dicto ſupra ſmone primo/ꝗ
re deus ſit adorandꝰ. Nunc ſeq
tur videre vtrum ſolus deꝰ ſit adorādus.
Saluteꝛ virgo ꝛc̄. Pro introductiōe ma
terie querūt doctores theologi. Utrū ſo/
lus deꝰ ſit adorandꝰ: ꝛ videꝛ ꝙ ſic. Deut.
vj. ꝛ Mat. iiij. Dñm deum tuū adorabis
ꝛ illi ſoli ſerities. Ecōtra qꝛ oṁes ſanctos
adoramus. Item. pſ̄. xcviij. Exaltate do/
minū deū noſtrū: ꝛ adorate ſcabellum pe/
dum eius qm̄ ſanctū eſt. Per ſcabellū in/
telligiꝛ caro chriſti que eſt creatura: vt ꝺ
glo. Ergo non ſolū deus: ſed etiā creatu/
ra aliqua eſt adoranda. Ad idem facit de
ꝯſe. diſ. iij. Prolatū ꝛ. c. Uenerabiles. vbi
ſic diciꝛ venerabiles imagines chriſtiani
nō deos appellāt: nec ſeruiūt eis vt dijs:
nec ſpem ſalutis ponūt in eis: nec ab eis
expectant futurū iudicium: ſed ad memo
riam ꝛ recordationē primitiuoꝝ veneran
tur eas ꝛ adorant: ſed nō ſeruiunt eis cul
tu diuino: nec alicui creature ꝛ habeꝛ hoc
ex ſexta ſynodo. Ad idem facit ꝙ legiꝛ de
Abraam. Geñ. xviij. Tres vidit ꝛ vnum
adorauit: cum illi tres eſſent angeli: vt di
cunt doctores. Pro huiꝰ ꝗ materie decla
ratione notandū: ꝙa doctoribꝫ theologis
ponitur triplex differentia adorationis ſi
ue reuerentie.

Prima eſt adoratio latrie.
Scōa eſt adoratio dulie.
Tertia eſt adoratio hyꝑdulie.
Debita deo ſingulariter.
Debita ſanctis generaliter.
Debita gl'ioſe virgini reuerenꝛ.

¶ Prima ergo adoratio vocaꝛ latria: q̇
eſt quoddā obſequiū et ſeruitiū debitum
deo ratione creationis. Et nominaꝛ hec
reuerētia ſeu obſequiuz quattuor modis:
vt ponit Tho. iij. ſen. di. ix. q. j. ar. j. Quā
doqꝫ eīm diciꝛ latria. i. ſeruitus quātuz ad
opera que exhibenꝛ in recognitione domi
nij qꝺ deo competit ex iure creatiōis. Se
cundo diciꝛ pietas quātum ad effectū de
uotionis. Tertio dicitur Theoſebia. i. di
uinus cultus/vel Euſebia. i. bonus cultꝰ
quātum ad intentionē attentam. Quar
to diciꝛ religio quātum ad determinatio

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN